Ministerie van Justitie en Veiligheid

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
25 oktober 2022

Ons kenmerk
xxx

nota

Beslisnota inzake WODC-onderzoek naar de effectiviteit van terugkeerafspraken

1. Aanleiding

Bijgaand treft u aan de voorgestelde beleidsreactie naar aanleiding van drie samenhangende onderzoeken van het WODC, gedaan op aanvraag van de Directie Migratiebeleid van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, op het terrein van terugkeersamenwerking. De onderzoeken zijn in de periode september 2020 tot en met juli 2022 uitgevoerd door A. Leerkes, M. Maliepaard, M. van der Meer en M. Ramdin.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd kennis te nemen van (de samenvatting van) de onderzoeken en het accorderen van de voorgestelde beleidsreactie.

3. Kernpunten

De conclusies van de onderzoekers op basis van cijfers, kunnen worden gelezen als een kanttekening bij de kabinetsinzet op nieuwe migratieafspraken. Op die conclusie kan worden afgedongen. Om die reden lijkt het van belang dat in een kabinetsreactie neer te leggen.

4. Toelichting

In de bijgevoegde nota gaan de onderzoekers in op de resultaten van het onderzoek. Kort gezegd en hier meest van belang, concludeert het eerste onderzoek dat datavergelijking tussen lidstaten eigenlijk niet goed mogelijk is door verschillen in datakwaliteit en verschillen in de juridische systemen. Het tweede onderzoek richt zich op het analyseren en meten van de kwantitatieve verbetering in de terugkeercijfers na een afgesloten migratieovereenkomst, zowel op EU niveau als bilateraal. Het derde deel richt zich op een vergelijking tussen Noorwegen en Nederland in de terugkeerstrategieën ten aanzien van drie door de onderzoekers geselecteerde landen.

De analyse is dat, na diverse filters, er geen meetbaar effect uitgaat van de EU migratieafspraken, en een beperkt effect van de bilaterale afspraken. Dit terwijl afgesloten migratieafspraken politiek als toetssteen voor de verbeterende terugkeersamenwerking worden gezien. Dit rapport zou ook kunnen worden geïnterpreteerd als een negatieve indicatie voor de voortzetting van EU samenwerking, welke inzet onderdeel is van het coalitieakkoord.

Directoraat-Generaal Migratie
Directie Migratiebeleid

Datum
25 oktober 2022

Ons kenmerk
xxx

Inhoud beleidsreactie
Kort gezegd benadrukt de beleidsreactie na eerst in te gaan op de complexe vragen rondom het vergelijken van data uit verschillende lidstaten, dat EU samenwerking in potentie door samenwerking krachtiger kan zijn. Daarvoor is wel doorzettingsmacht vereist op EU niveau. Het vinden van een goede modus om die doorzettingsmacht gestalte te geven is complex en een proces dat in ontwikkeling is.

Ook wordt opgemerkt dat niet geslaagde terugkeer niet steeds is te wijten aan een tekort in den samenwerking. Een (significant) deel van de terugkeer wordt niet geeffectueerd doordat opvolgende procedures worden gestart, of doordat de vreemdeling zich (tijdelijk) aan het toezicht onttrekt en niet kan worden gedetineerd door juridische beperkingen.

Het is uiteraard ook niet zo dat de nadruk op EU samenwerking bilaterale samenwerking belet: integendeel, zoals de recente ontwikkelingen richting Marokko laten zien is het bilaterale spoor ook (juist) ingezet en effectief. Dat de sleutel ligt in goede samenwerking op alle niveaus is ook een bevestiging van de inzichten die de keten heeft. Een MoU of een Terug-en Overname overeenkomst is dan een bevestiging van bestaande goede samenwerking, en het onderhandelingsproces moet ook altijd tot doel hebben de samenwerking op uitvoeringsniveau te versterken. In dat opzicht is het onderzoek een bevestiging van de kabinetsinzet.

4.1 Politieke context
Het is de inzet van het coalitieakkoord om in te zetten op brede migratieafspraken. Die inzet staat centraal in de beleidsrectie.

4.2 Financiële overwegingen
Deze beleidsreactie heeft geen consequenties voor de begroting.

4. Communicatie
Het WODC zal de onderzoeken op 25 oktober 2022 op haar site zetten, en daarmee toegankelijk maken voor publiek. Inzet is (kort daarna) de beleidsreactie aan de Tweede Kamer te doen toekomen. De beleidsreactie is ook met het WODC gedeeld.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting
Standaard op te nemen
De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.